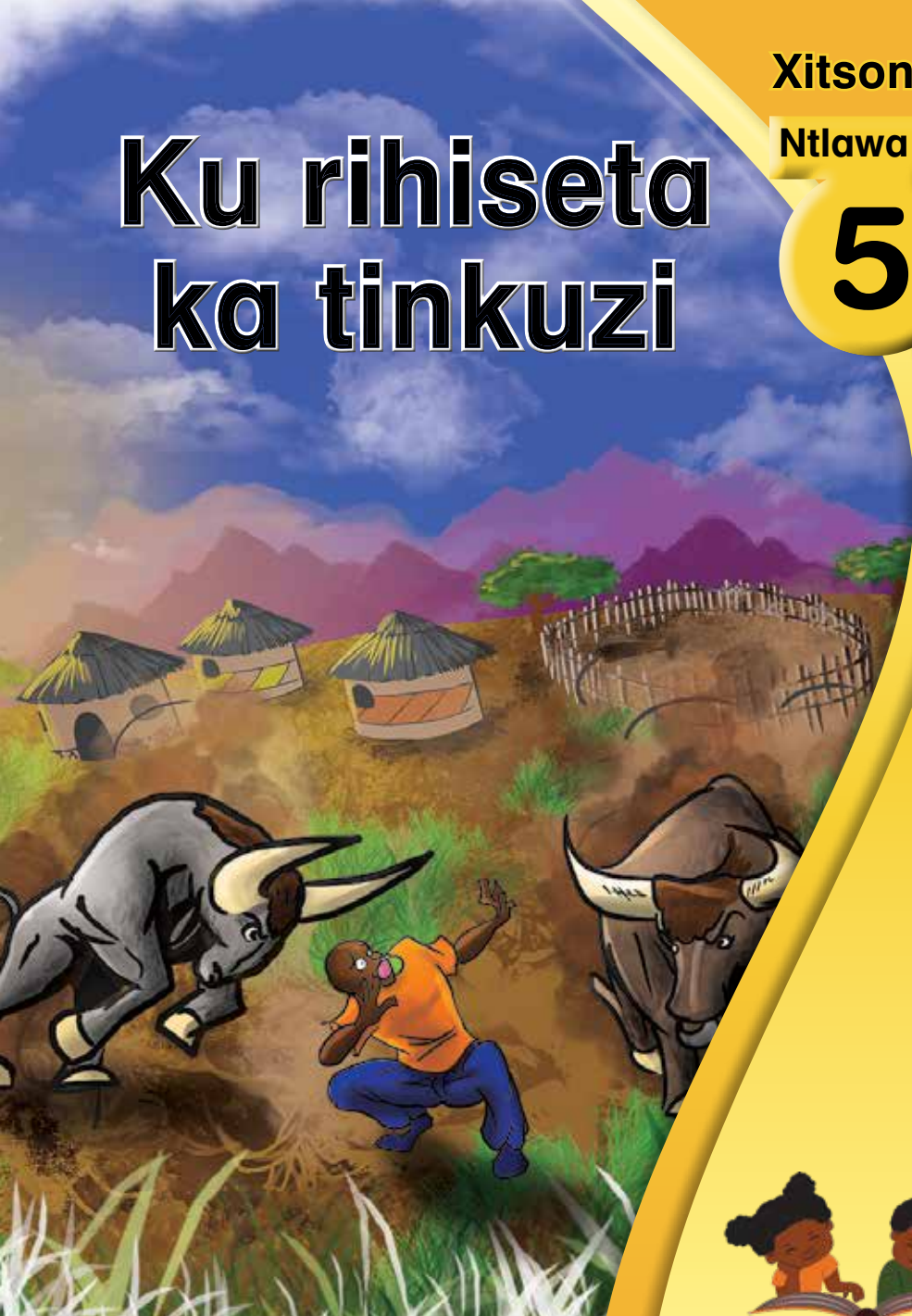

Xitsonga

Ntlawa wa

Ku rihiseta ka tinkuzi

5

Mpho Motlhodiemang

**Tijisisa leswaku u kota ku hlaya marito lama:
mpunga, mpimo, ntolovelo, ndzhwalo, ntlawa**

Ku rihiseta ka tinkuzi

Xitsonga

Ntlawa wa: 5

ISBN: 978-1-77981-599-6

© 2023 Ulwazi Lwethu African Languages Literacy Project

Mutsari: Mpho Motlhodiemang

Muhundzuluxeri: Vutivi Shirinda

Muendli wa swifaniso: Arty Musoke

Nkhaviso na mpapfarhuto: Rock Bottom Graphic & Design

Nkandziyiso wo sungula ku kandziyisa 2023.

Ku rihiseta ka tinkuzi

Mpho Motlhodiemang

Mafemani a ri na tihomu. Exikarhi ka tihomu ta yena a ku ri na tinkuzi timbirhi. Yin'we a yi ri ya buraweni na leyin'wana a yi ri ya mpunga.

Mafemani a tirhisa tinkuzi letimbirhi ku ya rhwala tihunyi ensin'wini. Sweswi a nga koti ku yisa tihomu ta yena eku dyeni hikuva u ti vavisile tsolo.

“Yooh! Ndzi ta vulavula na Mikhenso a ndzi risela tihomu ta mina,” ku vula Mafemani.

U komberile Mikhenso ivi a pfumela.

Masiku hinkwawo Mikhenso a fanele ku teka tihomu ti ya dya, kutani ti ya enambyeni ti ya nwa mati. Mikhenso a nga swi rhandzi swifuwo leswi, ngopfu tinkuzi.

Mikhenso a nga ti khomi kahle tinkuzi. A hlekelela loko ti tsandzeka ku balekela khombo. Mikarhi yin'wana a ti ta wela enambyeni ivi a nga ti pfuni.

Loko a ri karhi a mukisa tihomu, a ta ba tinkuzi a ti jahisa leswaku ti tsutsuma hi ku hatlisa swinene.

Mikhenso a ri na nsele swinene.

Ekaya, loko a tava a pfallerile tihomu
hinkwato exivaleni Mikhenso a fanele ku ti
nyika byanyi lebyi nga hlengeletywa. Kutani a
ta pfala gede hi mintsandza ivi a famba.

Siku rin'wana Mafemani u rhumile Mikhenso ku ya rhwala tihunyi ensin'wini. Mikhenso u tekile xigolonyani na tinkuzi ivi va famba.

Mikhenso u hlengeletile tihunyi to tlula mpimo. Xigolonyani a xi rhwarile ku tlurisa. Tinkuzi ti kokile xigolonyani hi ku tikeriwa. Tanihi ntolovelo Mikhenso u sungurile ku betetela tinkuzi leswaku ti tsutsuma hi ku hatlisa. Siku leriya tinkuzi a ti ringetangi na ku ringeta. Ndzhwalo a wu tika swinene.

Mikhenso u hlundzukile swinene. U sungurile ku gungulela tinkuzi. A nga ri na mhaka. Tinkuzi a ti ri na ndlala, torha na ku karhala.

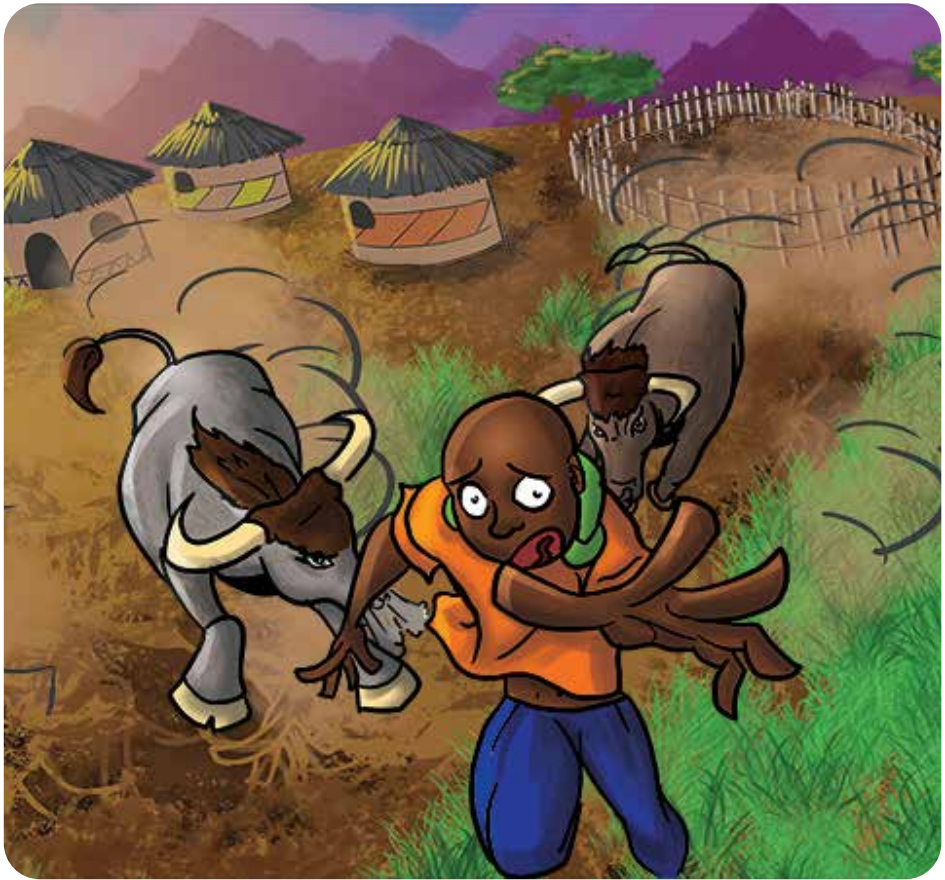
Ku fika ekaya, Mikhenso u chuchile tinkuzi na ku ti yisa exivaleni, a nga ti phamelanga kumbe ku ti nyika mati. U pfarile gede kutani a famba.

Loko a ha ku famba, tinkuzi ti rahile gede yi pfuleka. Ti sungula ku tsutsuma ti kongomile Mikhenso. A ku ri na ritshuri na swiribyana swi hangalaka ndhawu hinkwayo.

“Pfunani! Pfunani! Tinkuzi ta ndzi hlongorisa!”
ku cema Mikhenso hi rito ra le henhla.

“Pfunani! Pfunani!” ku huwelela Mikhenso a ri karhi a tsutsuma. U ringetile ku tumbela endhaka muako wa khale etlhelo ka patu, tinkuzi ti n’wu landzela.

Kutani Mikhenso u ehleketile hi ku tlhelela eka Mafemani. Tinkuzi ti n'wu landzerile. A tsutsuma a ri karhi a cingela endzhaku. U werile egojini. Loko a languta ehenhla, tinkuzi a ti n'wu langutile kwale hansi.

Loko tinkuzi ti tthelela endzhaku, u tlakukile ivi a tsutsuma hi laha milenge ya yena a yi kota ha kona. Hi xihatla u teriwile hi miehleketo. U komberile vanghana va yena lava kulu ku va khayima tihomu ti tthelela exivaleni.

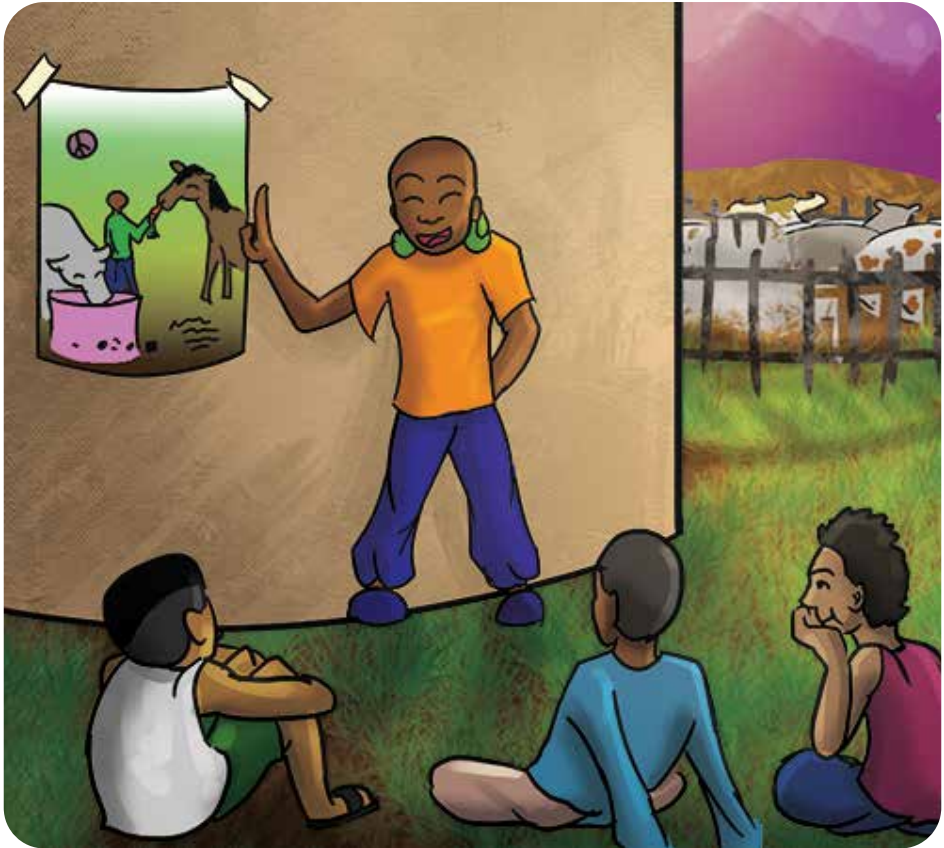
Mikhenso u lemukile leswaku tinkuzi a ti tsakanga hi ndlela leyi a ti khomaka ha yona. U kile mati ivi hi ku nonoka a ma yisa exivaleni. Tinkuzi ti nwile mati. Nakambe, u ti tiserile byanyi. Tinkuzi ti sungurile ku dya.

Mikhenso u yimile egedeni ivi a vulavula na tinkuzi hi ku titsongahata na hi nhlonipho. Ku suka siku rero u sungurile ku khoma tinkuzi kahle. U tlhele a tsundzuxa na vafana van'wana va varisi ku va khoma swifuwo hi nhlonipho na vukheta.

Mikhenso u kumile tidyondzo ta vuhlayisi bya swifuwo. U dyondzile swo tala hi swifuwo na makhomelo ya swona. Rirhandzu ra yena ra swifuwo ri kurile. U sungurile ntlawa wa ku hlayisa swifuwo. U tlhele a nyika vafana va varisi tidyondzo ta mahlayiselo ya swifuwo.

Readers

Ntlawa wa 1-2

- Xilamulana xa kahle
- A ku na mati
- Pfumi na Bobo
- Vuxa wa swikota ku basisa
- Switwari
- Vaboti vo pfuna
- Nyoka exivaleni!
- Xana xi nga haha?
- Dyambu na mpfula!
- Vun-we na Vutivi
- Misisi yikulu
- Ndzalama wa hlamala!
- Tatana u ta vuya rini?
- Chuchekani na pume
- A hi hlayseni mati
- Jazi ro hundzuriwa
- Va le purasini
- Ndavi u lava ku penda
- Ndzilo!
- Vutshila wa gingirika!

Ntlawa wa 3

- Vanghana eka maxelo hinkwawo!
- Vanhwanyana na mbuti
- A ndzi tsakeli matsavu!
- Va na na vukheta, Khatisa
- Khavisani u vavisekile
- Tintangu tintshwa ta Kwetsimani
- Tsakeriwa loyi a tsakeke!
- Mukapu wo nandziha
- Mati hinkwako!
- Xibelani xa Kulani
- Rhoko yo saseka
- N'wamapurasi Endlani na minkawu
- Nkwangulatiole wa Nhlangano
- Moli na tikhirikete
- Vukahle u khoma khamba!
- Masingita ya timbewu
- Vuvabyi bya tinguluve
- Maqhingha ya Monyai
- Ku navela ka Rifumo ku humelela
- Mandza ya Mbhimbhi yo kajivela
- Ku dyondza hi ta machela
- Ku pfuna kokwana va hola
- Miehleketo ya Ntiyiso ya kahle
- Maendlelo ya VaVhenda
- Mangalani na Xalati
- Ku ringa swakudya swa Xivhenda
- Muhluri u kota ku hlaya nkarhi
- Mutlangi wa le henhla
- Ximilana xo horisa
- Bolo leyi nga lahleka
- Riendzo ro ya entangeni wa swiharhi

Ntlawa wa 4-5

- Ngwenya ya makwanga
- Xingwavila xa nsuku
- Tinyiko
- Lulama u tshama na rihanyo lerinene!
- Soweto
- Tinyoxi
- Xana i xihatla xa yini, Dzuniso?
- Hitekani u twa ku vava ekhwirini
- Tinxaka ta vutleketli
- Ku rihiseta ka tinkuzi
- Nhwanyana wo thariha
- Swi kulu eka mina!
- Masungulo mantshwa
- Vafana vo thariha
- Muphasi wa tihlampfi
- Nkelunkelu
- Mukhuhlwana
- Nghozi exirhapeni xa Kokwana
- N'warikolwani, wa nhenha!
- Ntanghu yo Saseka
- Norho wa Rilaveta

ZENEX
FOUNDATION

MOLTENO
INSTITUTE FOR LANGUAGE AND LITERACY
EST. 1974

Ulwazi Lwethu i phurojeke leyi nga simekiwa na ku nyikiwa mpfuno wa swa timali hi Zenex Foundation ku va yi hlulukisa nongonoko wa matsalwa ya ku hlaya na switirhisiwa swa nseketelo wa vadyondzisi leswi swi nga olova hi ku tirhisa tindzimi ta laha Afrika. Phurojeke leyi yi kongomisiwile eka ku dyondzisa na ku seketela vadyondzi eka Dyondzo ya Masungulo ku va va hlulukisa tindzimi ta vona ta le kaya ta ku hlaya na ku twisisa. Matsalwa yo hlaya ya tsariwile ro sungula hi tindzimi ta kaye ta Afrika hi ku tirhisana na Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, na Saide. Switirhisiwa hinkwaswo swi hlulukisiwa tanihi “Switirhisiwa swa Dyondzo leswi nga Pfuleka” kumbe “Open Education resources” (OER).

Please visit our website to download the full copy of this reader:
ulwazilwethu.org.za

Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives
(CC BY-NC-ND) 4.0
International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute Zenex Foundation, but you may not change this work in any way or use it commercially.

